

توراه اور • پاراشاها لך لך • مامار 2

. פי' מגן אברהם. דהנה נודע שאברהם הוא...

«من سپری برای تو هستم»: معنای «سپر ابراهیم»

مهر ابراهیم (Avraham, אברהם) بی کران است، و مهر بی کران حتی به شرّ نیز حیاتی بی پایان می بخشد؛ سپری که ه' بر مهر ابراهیم می نهد، آن را اندازه گذاری می کند، تا عالم برای خیر خود از مهر بهره مند شود، درحالی که شرّ فقط به اندازه نیازش دریافت کند و سرانجام زدوده شود.

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربّه، رب لیوی ییتسחק

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/lech-lecha/2

مقصود اصلی

مهر ابراهیم (אברהם, Avraham) بی‌کران است، و مهر بی‌کران حتی به شر نیز حیاتی بی‌پایان می‌بخشد؛ سپری که **ה'** بر مهر ابراهیم می‌نهد، آن را اندازه‌گذاری می‌کند، تا عالم برای خیر خود از مهر بهره‌مند شود، درحالی‌که شر فقط به اندازه نیازش دریافت کند و سرانجام زدوده شود.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

این **מאמר** وعده **ה'**، «من سپری برای تو هستم»، و برکت «سپر ابراهیم» را توضیح می‌دهد. ابراهیم مظهر مهر (**חסד**, Chesed) بی‌مهار است؛ او همه‌چیز را خوب می‌بیند و حتی با آنکه می‌دانست اسماعیل (**ישמעאל**, Yishmael) چه بود، خواست که اسماعیل به واسطه مهری بی‌حد تا ابد زنده بماند. Sifrei (**ספרי**) می‌گوید اسماعیل از ابراهیم پدید آمد؛ **מאמר** توضیح می‌دهد که او از سرریز مهر ابراهیم پدید آمد. اما چنین مهری نمی‌تواند نظم نهایی عالم باشد، زیرا در روزهای **משיח** (Moshiach) لازم است مرگ بلعیده شود و ناپاکی از زمین زدوده گردد. پس اسحاق (**יצחק**, Yitzchak) با داوری آمد؛ اما داوری سخت‌گیرانه عیسو (**עשו**, Eisav) را پدید آورد، و تنها بستر متوازن یعقوب (**יעקב**, Yaakov) کامل بود. سپر پوششی است، مانند غلاف خورشید در عبارت «خورشید و سپر»: این پوشش نور عظیم را ملایم می‌کند تا بتوان آن را تاب آورد، تا زمان آینده، هنگامی که **ה'** خورشید را از غلافش بیرون می‌آورد. هر بامداد مهر ابراهیم برانگیخته می‌شود و **ה'** می‌خواهد عالم را با مهر رهبری کند. اگر سپری نبود، آن مهر به پوسته‌ها (**קליפות**, kelipos) نیروی حیات نامحدود می‌بخشید، حال آنکه مقرر است آن‌ها فقط آنچه را نیاز دارند دریافت کنند تا تاریکی به نور تبدیل شود. از این رو هر بامداد **ה'** را «سپر ابراهیم» می‌خوانیم و از او می‌خواهیم مهر ابراهیم را برای خیر ما در پناه گیرد.

طرح کلی

1	مهر بی‌کران ابراهیم	19
ابراهیم مظهر חסד بی‌مهار است؛ او از سر مهری بی‌حد خواست اسماعیل تا ابد زنده بماند، با آنکه می‌دانست اسماعیل چه بود.		
2	چرا مهر نامحدود کافی نیست	29
اسماعیل از فرونی مهر ابراهیم و عیسو از داوری سخت‌گیرانه اسحاق پدید آمدند؛ روزهای משיח مستلزم زدوده‌شدن شر است و تنها توازن یعقوب کامل بود.		
3	سپر چیست	39
سپر پوششی است، مانند غلافی که نور خورشید را تا زمان آینده تاب‌آوردنی می‌کند.		
4	برکت بامدادی «سپر ابراهیم»	49
هر بامداد مهر ابراهیم برانگیخته می‌شود؛ ما می‌خواهیم که این مهر در پناه گرفته و محدود شود، تا پوسته‌ها فقط آنچه را نیاز دارند دریافت کنند و شر ریشه‌کن شود.		

חסד חסד

بخشندگی گسترده و بی‌حد، صفت ابراهیم که تنها خوبی را می‌بیند و حتی به ناشایستگان نیز می‌بخشد.

ספר (מגן, magen) מגן

پوششی که نور را می‌پوشاند و ملایم می‌کند؛ در اینجا، اندازه‌ای که بر مهر ابراهیم نهاده می‌شود تا به‌درستی دریافت‌پذیر باشد.

גלף (נרתק, nartik) נרתק

پوشش خورشید که نور عظیمش را تاب‌آوردنی می‌کند؛ حکیمان می‌گویند این پوشش در زمان آینده برداشته خواهد شد.

דאורי (דין, din) דין

صفت اسحاق: خویشن‌داری و اندازه‌گیری سخت‌گیرانه، در برابر مهر نامحدود.

انقباض (צמצום, tzimtzum) צמצום

بخشیدن به‌صورتی محدود و اندازه‌گذاری‌شده، تا پوسته‌ها فقط نیروی حیاتی را دریافت کنند که نیاز دارند.

קליפות קליפות

نیروهای پوشاننده‌ای که در برابر قداست می‌ایستند؛ باید برای هدفی، یعنی تبدیل تاریکی به نور، زنده بمانند، اما نه بی‌حدومرز.

بخش 1 • 11

مهر بی کران ابراهیم

1 (انכי מגן لך).^{1,2} פי' מגן אברהם.^{3,4} دهנה نودع שאברהם הוא בחי' חסד גדול עד מאד בלי שום מונع

وכולם טובים בעיניו והוא רק טוב

(«من سپر تو هستم.») مقصود، «سپر ابراهیم» است. زیرا معلوم است که ابراهیم (Avraham, אברהם) مرتبۀ مهر بسیار عظیم (חסד, Chesed) است؛ بی آن که هیچ بازدارنده‌ای در کار باشد. همه در نظر او نیکاند و او خود سراپا نیکی است.

وعده' به ابرام (Avram, אברם)، «من سپر تو هستم»، سرچشمۀ عبارت «سپر ابراهیم» است که پایان‌بخش نخستین برکتِ دعای عمیدا است. برای فهمیدن این که «سپر» چیست، آدمور هَزاکن ابتدا خود ابراهیم را وصف می‌کند: او مظهر مهر است؛ مهری که بی هیچ مانعی جاری می‌شود و در همه فقط نیکی می‌بیند، زیرا خود او سراپا نیکی است.

ولכן אמר לו ישמעאל יחיה לפניך⁵ שפי' שיחיה לעד לפניך שהוא בחי' א"ס בלי גבול ואעפ"י [ואף על פי]

ازاین رو گفت: «کاش اسماعیل (Yishmael, ישמעאל) پیش روی تو زنده بماند»؛ یعنی تا ابد پیش روی تو زنده بماند، که مرتبۀ بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof)، بی‌حدومرز، است. و با آن که

هنگامی که ه' به ابراهیم وعده داد که از سارا پسری خواهد داشت، ابراهیم پاسخ داد: «کاش اسماعیل پیش روی تو زنده بماند.» معنای ساده سخن او این است که اسماعیل پیش روی ه' به زندگی ادامه دهد؛ اما آدمور هَزاکن «پیش روی تو»، یعنی پیش روی بی‌نهایت مطلق را، درخواستِ زندگی بی‌پایان و بی‌حدومرز می‌خواند: خواستِ طبیعی مهری بی‌کران.

שהוא יודע מהו ישמעאל⁶ אעפ"כ [אף על פי כן] מחמת חסד גדול וטובו הגדול⁷ רוצה שיחיה ולא זו בלבד

אלא שרצה שיחיה לחסד בלי גבול.⁸

او می‌دانست اسماعیل چه‌گونه کسی است؛ بااین‌همه، به‌سبب [مهر عظیم او] و نیکی بزرگش، می‌خواست او زنده بماند؛ و نه تنها این، بلکه می‌خواست او با مهری بی‌حدومرز زنده بماند.

ابراهیم از کاستی‌های اسماعیل بی‌خبر نبود؛ می‌دانست اسماعیل چه‌گونه کسی است. بااین‌حال، مهرش چنان عظیم بود که می‌خواست اسماعیل زنده بماند، و نه از راه استحقاق، بلکه به‌واسطه مهری بی‌حدومرز.

چرا مهر نامحدود کافی نیست

2 **وזהו דאיתא לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל**^{10,9} **ויצא מחמת רוב חסדו.**¹¹ **אבל באמת אין מהראוי כן.**

و این است آنچه تعلیم داده شده است: «نه مانند ابراهیم (آברהם) که اسماعیل (یشמעאל) از او پدید آمد؛ و او به سبب فراوانی مهر ابراهیم پدید آمد. اما در حقیقت، چنین چیزی شایسته نیست.

ספרי (Sifrei) میان پدران قوم تفاوت می‌گذارد: اسماعیل از ابراهیم پدید آمد و عیسو (עשו) از اسحاق (יצחק)، اما همه فرزندان یعقوب (יעקב) درستکار بودند. آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) توضیح می‌دهد که چرا اسماعیل از ابراهیم پدید آمد: این حاصلی سرریز مهر فراوان او بود. بالاین‌حال، چنین مهری بی‌حدومرز، که حتی به آنچه شایسته نیست گسترش می‌یابد، در حقیقت چنان‌که باید نیست.

דהנה בביאת משיח אי"ה [אם ירצה השם] כתיב בלע המות לנצח.¹² **ואת רוח השומאה אעביר מן הארץ.**¹³

וצריך לבער כל הרע מן הארץ

زیرا درباره آمدن **مשיח (Moshiach)**، به خواست **ה'**، نوشته شده است: «او مرگ را برای همیشه فرو خواهد بلعید» و «روح ناپاکی را از زمین خواهیم زدود»؛ و باید همه شرارت را از زمین ریشه‌کن کرد.

هدف تاریخ، روزگار **مשיח** است؛ زمانی که، چنان‌که پیامبران می‌گویند، مرگ برای همیشه فروبلعیده خواهد شد و روح ناپاکی از زمین زدوده خواهد شد. این امر مستلزم آن است که شرارت به کلی ریشه‌کن شود، نه آنکه بی‌پایان تداوم یابد.

وآם יתנהג העולם בחסדו הגדול כנ"ל לא היה העולם יכולים לבא למדרגה הנ"ל של משיח.¹⁴

و اگر جهان بر پایه مهر عظیم او اداره می‌شد، چنان‌که پیش‌تر گفته شد، جهان نمی‌توانست به مرتبه یادشده **مשיח** برسد.

اگر جهان تنها بر پایه مهر بی‌حدومرز ابراهیم اداره می‌شد، شرارت بی‌پایان از حیات برخوردار می‌ماند و جهان هرگز نمی‌توانست به کمال روزگار **مשיח** برسد.

ולכן בא יצחק בחי' דין ואף יצחק יצא ממנו עשו מחמת דינו הקשה על חרבך תחיה.¹⁵ **אך יעקב היתה**

מستתו שלימה:

ازاین‌رو اسحاق آمد، در مرتبه داوری؛ اما از اسحاق نیز عیسو پدید آمد، به سبب داوری سخت‌گیرانه او: «با شمشیرت زندگی خواهی کرد.» ولی بستر یعقوب کامل بود:

پس اسحاق آمد و کیفیت دین (דין, din؛ داوری و بازدارندگی) را مجسم کرد؛ کیفیتی متضاد. اما داوری تنها نیز عدم‌تعادل پدید می‌آورد: از اسحاق عیسو آمد که برکتش این بود: «با شمشیرت زندگی خواهی کرد»؛ حیاتی همراه با سخت‌گیری. تنها یعقوب، که این دو کیفیت را با هم جمع می‌کند، «بستری کامل» داشت: همه فرزندانش شایسته و مقدس بودند.

سپر چیست

3 **وهנה נודע כי מגן נק' ¹⁶ דבר המכסה למשל במלחמה ¹⁷ נק' מגן מה שמכסה בו שלא ישלש עליו הקשת. ¹⁸**

اکنون معلوم است که سپر (magen, **مِגֵן**) نام چیزی است که می‌پوشاند؛ برای نمونه، در جنگ، چیزی را که شخص با آن خود را می‌پوشاند تا کمان بر او چیره نشود، سپر می‌نامند.

اکنون آلتز ربه واژه «سپر» را تعریف می‌کند: چیزی که می‌پوشاند. در نبرد، سپر چیزی است که سرباز بر خود می‌گیرد تا تیرهای دشمن به او نرسند.

وهנה כתיב כי שמש ומגן ¹⁹ ה' אלקים שכמו שהשמש אם לא היה לו נרתק לא היו יכולים לסבול אורו הגדול והנרתק הוא המגין ²⁰ שנוכל לסבול.

اکنون نوشته شده است: «زیرا **ה' אלקים** خورشید و سپر است.» یعنی همان‌گونه که اگر خورشید غلافی نداشت، [مردم] نمی‌توانستند نور عظیم آن را تاب بیاورند، و غلاف همان چیزی است که محافظت می‌کند، تا بتوانیم [آن را] تاب آوریم.

این آیه «خورشید» و «سپر» را با دو نام الهی پیوند می‌دهد: نام چهارحرفی (**ה'**, Havayah) و نام **אלקים** (**אלקים**, Elokim). نور خورشید چنان نیرومند است که هیچ‌کس نمی‌تواند بدون پوششی آن را تاب بیاورد؛ «غلاف»ی که آن را می‌پوشاند و از شدت آن می‌کاهد. غلاف همان سپر است: نور را به‌کلی مسدود نمی‌کند، بلکه شدت آن را می‌کاهد تا بتوانیم آن را تاب بیاوریم.

וזהו לעתיד לבא הקב"ה ²¹ מוציא חמה מנרתקה ²² וצדיקים מתהנים בה ורשעים נדונים בה.

و این [مقصود این تعلیم است که] در عصر آینده، قدوس متبارک (**קב"ה** / **קודשא בריך הוא**, Kudsha Brich Hu) خورشید را از غلافش بیرون می‌آورد، و صالحان از آن بهره‌مند می‌شوند و شریران به‌واسطه آن داوری می‌شوند.

حکیمان تعلیم می‌دهند که در عصر آینده، **ה'** خورشید را از غلافش بیرون می‌آورد؛ نور بی‌پرده به سود صالحان خواهد بود و برای شریران داوری خواهد بود. این نشان می‌دهد غلاف اکنون چه می‌کند: نور عظیم را برای همگان قابل تحمل می‌سازد.

برکت بامدادی «سپر ابراهیم»

4 **وهנה نودע שבכל בוקר דאברהם בחי' חסד מתעורר בעולם** ²³ **וישכם אברהם בבוקר** ²⁴ **וכדאיתא בזוה"ק**

[בזוהר הקדוש] ²⁵ **והקב"ה רוצה להנהיג את העולם בבחי' חסד.**

اکنون معلوم است که هر بامداد [صفت] ابراهیم (آברהם)، یعنی مرتبه (بחינה، bechinah) ی مهر (חסد، Chesed)، در جهان برانگیخته می‌شود؛ [چنان‌که نوشته شده است:] «و ابراهیم بامدادان برخاست»، و چنان‌که در زوهار مقدس (זהר) آمده است؛ و قدویس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא، Kudsha Brich Hu) می‌خواهد جهان را با مرتبه مهر اداره کند.

هر بامداد صفت ابراهیم، یعنی مهر، در جهان بیدار می‌شود؛ چنان‌که آیه «و ابراهیم بامدادان برخاست» ابراهیم را با بامداد پیوند می‌دهد. خواست ه' این است که جهان را با مهر اداره کند.

ام لا היה מגן לבחי' חסד הנ"ל לצמצם חסדו וטובו ולתת דרך צמצום ²⁶ **כמו שצריך רק להחיות**
הקליפות מפני שצריכין בשביל סטרא דקדושה שיהיה אתהפכא חשוכא לנהורא כידוע.

[اما] اگر برای مرتبه یادشده مهر سپری نبود تا مهر و نیکی خویش را محدود کند و از راه انقباض (צמצום، tzimtzum)، تنها به اندازه لازم عطا کند تا صرفاً پوسته‌ها (קליפות، kelipos) را زنده نگاه دارد—زیرا آن‌ها برای سوي قداست لازم‌اند تا تاریکی به نور بدل شود، چنان‌که معلوم است—؛

اما مهر به سپری نیاز دارد که آن را اندازه‌گذاری کند. حتی پوسته‌ها، یعنی نیروهایی که قداست را می‌پوشانند، باید قدری حیات دریافت کنند، زیرا قداست به آن‌ها نیاز دارد: قرار است تاریکی‌شان به نور بدل شود. این سپر تضمین می‌کند که آن‌ها از راه انقباض، فقط کمترین اندازه لازم را دریافت کنند.

وأم لا היה דרך צמצום היה חיותם בלי גבול ולא היו יכולים לבער הרע מן הארץ.

و اگر از راه انقباض نبود، نیروی حیاتشان (حיותם، chayus) بی‌حد و مرز می‌بود و نمی‌شد شر را از زمین ریشه‌کن کرد.

بدون آن انقباض، پوسته‌ها نیروی حیات نامحدود دریافت می‌کردند، همان‌گونه که اسماعیل (שמעאל) از مهر بی‌کران ابراهیم دریافت می‌کرد؛ و در آن صورت، هرگز نمی‌شد شر را از جهان ریشه‌کن کرد.

ולכן בכל בוקר כשמתעורר מדת אברהם מדת חסד כנ"ל אנו צריכין לברך ברכת מגן אברהם. מגין
שיעשה מגין לבחי' אברהם הנ"ל לטובתינו: ²⁷

ازاین‌رو هر بامداد، هنگامی که صفت ابراهیم، صفت مهر، چنان‌که در بالا گفته شد، برانگیخته می‌شود، باید برکت «سپر ابراهیم» را بخوانیم: سپری، یعنی آن‌که او برای مرتبه یادشده ابراهیم سپری قرار دهد، به سود ما.

معنای برکت «سپر ابراهیم» در دعای صبحگاهی همین است: چون مهر ابراهیم هر بامداد بیدار می‌شود، از ه' می‌خواهیم که بر آن سپری قرار دهد و آن را اندازه‌گذاری کند، تا به سود ما باشد و شر را بی‌حد و مرز تغذیه نکند.

در کار بندگی

هر بامداد، هنگامی که مهر ابراهیم در عالم بیدار می‌شود، برکت «سپر ابراهیم» در دعا از ه' می‌خواهد که آن مهر را در پناه گیرد و اندازه‌گذاری کند، تا به خیر ما باشد و به شرّ حیاتی نامحدود نبخشد.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. چرا آلتَر رֵבֶּ (אדמו"ר הזקן) درخواست ابراهیم، «کاش اسماعیل در حضور تو زنده بماند»، را درخواست حیاتی بی‌حد می‌خواند؟
2. اگر ابراهیم می‌دانست اسماعیل چه بود، چرا باز هم می‌خواست او زنده بماند، و این چه چیزی درباره مهر نامحدود آشکار می‌کند؟
3. چرا نه مهر محض ابراهیم و نه داورِ محض اسحاق «بستری کامل» پدید می‌آورد، اما یعقوب چنین می‌کند؟
4. غلاف خورشید چگونه سپری را نشان می‌دهد که نور را ملایم می‌کند، نه اینکه آن را مسدود سازد؟
5. چرا پوسته‌ها اصلاً باید نیروی حیات دریافت کنند، و چرا فقط به اندازه نیازشان؟

یادداشت‌ها

بند 1

1 آنכי מגן لך

این یادداشت ثبت می‌کند که تسماح تسدک (הצמח צדק, the Tzemach Tzedek) به این مامار با موضوع آن، یعنی «مقصود سپر ابراهیم»، ارجاع می‌دهد و متنی از آن نیز در اور هتوراه (אור התורה, Or HaTorah) چاپ شده است. این نشان می‌دهد که مامار به‌عنوان تعلیمی مستقل دربارهٔ برکت «سپر ابراهیم» شناخته و نقل می‌شد.

یادداشت کھوت

הצ"צ קורא למאמר זה בענין "פי' מגן אברהם" — אזה"ת בשלה ע' תנב. נדפס גם באזה"ת כרך ד תרצג, א. [מלקו"ת לג"פ פז, ד]. וראה גם ד"ה והיה ברכה תרל"ט ע' א. ד"ה זה נזכר לקמן קטו, ב. בלקו"ת אמור טז, ב "בפי' וירא". שה"ש יט, ד. ראה בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

2 آنכי מגן לך

پس از جنگ با پادشاهان، ه' در رؤیا به ابرام (אברם) می‌گوید: «مترس، ابرام؛ من سپری برای تو هستم؛ پاداشت بسیار بزرگ است.» این همان آیه‌ای است که مامار (maamar) شرح می‌دهد.

Genesis 15:1 براسهית ט"ו:א'

אחר הדברים האלה הִנֵּה דְבַרְהִי אֱלֹהִים בְּמַחְזָה לְאָמַר אֱלִיתִּיא אֲבָרָם אֲנֹכִי מִגֵּן לְךָ שֶׁכָּרָךְ הָרִבָּה מְאֹד:

After these things the word of the L-RD came unto Abram in a vision, saying: 'Fear not, Abram, I am thy shield, thy reward shall be exceeding great'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית טו, א.

3 פי' מגן אברהם

بر اساس یادداشت، تسماح تسدک در آن‌جا به میدراش רבָּא (מדרש רבה, Midrash Rabbah) بر לך לך (فصل 44) استناد می‌کند که دو تفسیر برای «سپر» آورده است. این مطلب پیش‌زمینه‌ای میدراشی دربارهٔ برکت «سپر ابراهیم» می‌افزاید.

Psalms 18:15 תהילים י"ח:ט"ו

یادداشت کھوت

ראה ב"ר ר"פ מ"ח מגן ישעך (תהלים יח, טו) זה אברהם, וראה גם אזה"ת סידור ע' קכח בשם רבות פי' לך פי' מד ב' פי' במגן.

4 מגן אברהם

میدراش عبارت «سپر نجات را به من عطا کردی» را اشاره به ابراهیم (אברהם) می‌داند و بدین‌سان مفهوم سپر ه' را با ابراهیم پیوند می‌دهد؛ چنان‌که در برکت «سپر ابراهیم» آمده است.

Bereshit Rabbah 48:1 براسهית רבה מ"ח:א'

"וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל" כתיב (תהלים יח, לו): "ותמן לי מגן ישעך וימינך תסעדני וענותך תרבני" - "ותתן לי מגן ישעך" - זה אברהם, "וימינך תסעדני" - בכבשן האש ברעבון ובמלכים "וענותך תרבני" מה ענוה הרבה הקב"ה לאברהם שהיה יושב והשכינה עומדת הה"ד "וירא אליו ה'":

The L-rd appeared to him in the plains of Mamre, and he "was sitting at the entrance of the tent in the heat of the day" (Genesis 18:1). "The L-rd appeared to him in the plains of

Mamre, and he was sitting at the entrance of the tent." It is written: "You have given me the shield of Your salvation, and Your right hand has supported me; Your humility has made me great" (Psalms 18:36). "You have given me the shield of ... Your salvation" — this refers to Abraham. Your

Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

وقتی به او گفته شد که ساره (שרה) برایش پسری خواهد زایید، ابراهیم گفت: «کاش اسماعیل (ישמעאל) در حضور تو زنده بماند!» آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) این سخن را بیانگر مهر بی‌حدومرز ابراهیم می‌داند.

Genesis 17:18 براسهית י"ז:י"ח

וַיֹּאמֶר אֲבָרָהָם אֱלֹהֵי־הָאֱלֹקִים לֹא יִשְׁמַעְאֵל יְחִיָּה לְפָנֶיךָ:

And Abraham said unto G-d: 'Oh that Ishmael might live before Thee'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 ואעפ"י שהוא יודע מהו ישמעאל

یادداشت این سخن را با گفتهٔ تسماح تسدک در آن‌جا مقایسه می‌کند: اگر ابراهیم می‌دانست اسماعیل تا این اندازه به بیراهه خواهد رفت، اصلاً نمی‌خواست از او پشتیبانی کند؛ ابراهیم گمان می‌کرد اسماعیل نیز درستکار و شایسته خواهد بود، گرچه نه مانند اسحاق (יצחק, Yitzchak).

یادداشت کھوت

ולהעיר מאזה"ת ח"ש (קכא, א. תמה, רע"א) שאילולי ה' יודע שיצא לתרבות רעה כ"כ לא ה' רוצה כלל להחזיקו אלא ה' סבור שיהי' גם הוא הגון וחשוב רק לא כיצחק — לקו"ש חט"ו ע' 196.

7 שו"ה ישמעאל — חסד גדול וטובו הגדול

قرائت بدل: در نسخهٔ خطی، به‌جای «مهر عظیم و نیکی بزرگش»، آمده است «مهر او و نیکی بزرگش».

یادداشت کھوت

בבוכ 2056: חסדו וטובו הגדול.

8 שו"ה זו בלבד — שיחיה לחסד בלי גבול, וזהו דאיתא

قرائت بدل: در نسخهٔ خطی، به‌جای «که او با مهری بی‌حدومرز زنده بماند. و این همان چیزی است که آموخته می‌شود»، آمده است «که او تا ابد زنده بماند؛ و این همان چیزی است که حکمای ما گفتند».

یادداشت کھوت

בבוכ 2056: שיחיה לעד ושארז"ל.

بند 2

9 לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کھوت

ספרי דברים לב, ט. ראה לקמן כת, ב.

10 לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל

دربارهٔ «زیرا قوم ه' سهم اوست؛ یعقوب نصیب میراث اوست»، کتاب Sifrei (ספרי) میان ابراهیم (אברהם)، که اسماعیل (ישמעאל) از او پدید آمد، و اسحاق (יצחק)، که عیسو (עשו) از او پدید آمد، از یک سو، و یعقوب

they shall no more be remembered; And also I will cause the prophets And the unclean spirit to pass out of the land
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

14 שו"ה הארץ — ואם יתנהג העולם . . הנ"ל של משיח

روایتی دیگر با همان معنا: «و اگر جهان بر پایه مهر عظیم او اداره می‌شد، جهان نمی‌توانست به مراتب یادشده مשיח برسد.»

יادداشت كهوت

בבוכ 2056: ואם היה העולם מתנהג בחסדו הגדול לא הי' העולם יכולים לבוא למדריגות של המשיח הנ"ל.

15 על חרבך תחי'

برکت اسحاق به عيسو: «با شمشیرت زندگی خواهی کرد.» آلتز ربه آن را نشانه داوري سختی می‌آورد که عيسو از آن برآمد.

Genesis 27:40 برأشית כ"ז:מ'

ועל־חרבך תחיה ואת־אחיך תעבד וקהה כְּאִשֶּׁר תְּרִיד וּפְרָקָה עָלוּ מֵעַל צִנְאָרְךָ:

And by thy sword shalt thou live, And thou shalt serve thy brother; And it shall come to pass when thou shalt break loose, That thou shalt shake his yoke from off thy neck

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

ברأشית כז, מ.

بند 3

16 מגן נק'

يادداشت Kehot در اینجا به میدراش درباره «من برای تو سپر هستم» در برأشית رבה, chapter 44, اشاره دارد: این میدراش وعده' ه' به ابرام (آبرם) برای محافظت از او را بررسی می‌کند.

Bereshit Rabbah 44:1-2 برأشית رבה מ"ד:א'-ב'

آخر הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר וגו'. (תהלים יח) האל תמים דרכו אמרת ה' צרופה מגן הוא לכל החוסים בו. אם דרכי תמימים, הוא על אחת כמה וכמה! רב אמר: לא נתנו המצות, אלא לצרף בהן את הבריות. וכי מה איכפת ליה להקב"ה למי ששוחט מן הצואר או מי ששוחט מן העורף? הוי, לא נתנו המצות, אלא לצרף בהם את הבריות. דבר אחר: האל תמים דרכו, זה אברהם, שנאמר (נחמיה ט): ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אמרת ה' צרופה, שצרפו הקדוש ברוך הוא בכבשן האש. מגן ...

After these matters, the word of the L-rd came to Abram in "a vision, saying: Fear not, Abram, I am a shield for you; your reward is very great" (Genesis 15:1). "After these matters, the word of the L-rd came to Abram in a vision, saying..." "The Almighty's way is faultless; the word of the L-rd is refined [tzerufa]. He is a shield for all who take refuge in Him" (Psalms 18:31) – if His ways are faultless, all the more so that ... He Himself is. Rav said: The mitzvot

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

يادداشت كهوت

ראה ב"ר פמ"ד.

17 מגן נק' דבר המכסה למשל במלחמה

آن مامر بخشی از اینجا را نقل می‌کند و یادآور می‌شود که در بیشتر گفتارهای حسیدی، مرتبة «سپر» را پرده (פרוכת, parochos) می‌دانند:

(יעקב) از سوی دیگر تمایز می‌گذارد؛ همه فرزندان یعقوب شایسته بودند. آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) علت هر یک را توضیح می‌دهد.

Sifrei Devarim 312:1-2 ספרי דברים ש"ב:א'-ב'

... צאו מתוך שלי, אי אפשר שתהיו בתוכה, תנו לי חלקי שְׁאֵהָא מִכִּירוֹ. כך קשבא אברהם אבינו לעולם נצאח ממנו פסולת, ישמעאל וכל בני קטורה. בא זקח לעולם נצאח ממנו פסולת, עשו וכל אלופי אדום. קזרו להיות רעים יותר מן הראשונים. וכשבא יעקב לא נצאח ממנו פסולת, אלא נולדו כל בניו כשרים, כענין שנאמר (בראשית כה כז): "ויַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֱהָלִים". מהיכן המקום מכיר את חלקו? מיַעֲקֹב, שנאמר: כי חלק ה' עמו יעקב וכל ...

For the portion of the L-rd is His people": (Devarim 32:9) An analogy: A king had a field and gave it to tenant-farmers, who began to steal from it — upon which he gave it to their sons — who began to be worse than the first. When a son was born to him, he said to them: Get out of what is mine. You cannot remain there. Give me my portion so that I can recognize it. Similarly, when our father Abraham came to the ... world, there issued from

Vocalized Edition (CC-BY-NC) • Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY)

11 יצא מחמת רוב חסדו

در آنجا توضیح داده می‌شود که «پدید آمد» یعنی اسماعیل از ابراهیم به‌منزله دُرد و تَفَاله او پدید آمد؛ یعنی مازاد مهرهای مقدسی که از ابراهیم، مرد مهر، صادر شد. این توضیح عبارت «به سبب فراوانی مهر او» را روشن‌تر می‌کند.

يادداشت كهوت

בד"ה וראיתם אותו תרס"ו ע' רסד מפרש "פי' יצא שיצא ממנו בבחי' סיגים ופסולת שלו כו' דהיינו בחי' מותרי החסדי' דקדושה שיצא מאברהם איש החסד כו'", ע"ש.

12 בלע המות לנצח

پیش‌گویی اشعيا (ישعיהو) درباره آینده: «مرگ را تا ابد فرو خواهد بلعید.» این نشان می‌دهد که رهایی مستلزم پایان یافتن هر آن چیزی است که با حیات و قداست مخالفت می‌کند.

Isaiah 25:8 ישעיהו כ"ה:ח'

בלע המות לנצח ומחה אֲדֹנָיִה ה' דְּמָעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים וְחָרַפְתָּ עֲמוֹ יִסִּיר מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי ה' דָּבָר:

He will swallow up death for ever; And the L-rd GOD will wipe away tears from off all faces; And the reproach of His people will He take away from off all the earth; For the L-RD hath spoken it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

ישע"י כה, ח.

13 ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ

«روح ناپاکی را از زمین برخوام داشت»: در روزگار آینده، ناپاکی به‌کلی از جهان برداشته خواهد شد؛ از همین روست که شرارت نمی‌تواند بی‌حدومرز دوام آورد.

Zechariah 13:2 זכריה י"ג:ב'

וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נָאֵם ה' צְבָאוֹת אֲכִרִית אֶת־שְׁמוֹת הָעִצְבִּים מִן־הָאָרֶץ וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד וְגַם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעִבִּיר מִן־הָאָרֶץ:

And it shall come to pass in that day, Saith the L-RD of hosts, That I will cut off the names of the idols out of the land, And

یعنی حائلی میان عالم صدور (اصילות) و عالم آفرینش (بریاة).
یادداشت کھوت
کטע ממאן מובא בד"ה והי' ברכה — סה"מ תרל"ט ע' ג, והעיר ע"ז "אך ברוב הדרושים פי' דבח'י' מגן ז"ע הפרוכת, שהוא הפרסא שבין אצי' לבריאה כמ"ש בכ"ד".

18 נק' מגן — מה שמכסה בו שלא ישלוט עליו הקשת

این מאמר خوانش این **مأمر** از «خورشید و سپر» را نقل می‌کند (غلافی که کمک می‌کند خورشید را تاب بیاوریم و تنها در عصر آینده برداشته می‌شود)، سپس به توضیح رایج‌تر سپر به‌عنوان پرده میان عالم صدور و عالم آفرینش اشاره می‌کند و برای بحث دربارهٔ پرده به مامار "VeAtah תצוה" در Parshas Tetzaveh ارجاع می‌دهد.

یادداشت کھوت

בד"ה והי' ברכה תרל"ט ע' ג: ועפ"ז פי' הפסוק שמש ומגן כו' שהשמש אם לא הי' לו גנתק לא היו יכולים לסבול אורו הגדול, והנתק הוא המגין שנוכל לסבול, רק לע"ל הקב"ה מוציא חמה מנתקה כו', אך ברוב הדרושים פי' דבח'י' מגן ז"ע הפרוכת, שהוא הפרסא שבין אצי' לבריאה כמ"ש בכ"ד וע' בפ' תצוה בד"ה ואתה תצוה גבי וענין הפרוכת הוא.

19 כי שמש ומגן

سرایندهٔ مزامیر، در اشتیاق به صحن‌های نام چهارحرفی (ח', Havayah)، می‌گوید: «זیرا ה' אלקים (نام אלקים، Elokim) خورشید و سپر است؛ ه' فیض و جلال می‌بخشد.» آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) «سپر» را غلافی می‌خواند که نور خورشید را قابل‌تحمل می‌سازد.

Psalms 84:12 תהלים פ"ד י"ב

כי שמש ומגן ה' אלקים תן וקבוד ותן ה' לא ימנע טוב להלכים בתמים:
For the L-RD G-d is a sun and a shield; the L-RD giveth grace and glory; No good thing will He withhold from them that walk uprightly

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Zohar II, 224b זח"ב רכד, ב

یادداشت کھوت

תהלים פד, יב. וכ"פ זח"ב רכד, ב אנכי מגן לך ע"ד שמש ומגן.

20 והנתק הוא המגין

در آنجا (81d)، هنگام شرح پرده، آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) چنین می‌خواند: «زیرا ה' אלקים خورشید و سپر است»: ה' همان یگانگی برتر (יחודא עילאה, yichuda ila'ah) است که در آن جز او چیزی وجود ندارد، درحالی‌که **אלקים** پنهان می‌کند تا جهان به صورت «چیزی» نمودار شود؛ **אלקים** سپری است برای ه'، همچون سپری که برای خورشید ساخته شده، زیرا هیچ‌کس به‌سبب درخشندگی‌اش نمی‌تواند به آن بنگرد.

یادداشت کھوت

ראה לקמן פא, ד. וביהל אור ע' שא.

21 לעתיד לבא הקב"ה

تلمود می‌آموزد که در آینده، **ה'** خورشید را از غلافش بیرون خواهد آورد: پارسانان به‌وسیلهٔ آن درمان خواهند شد و بدکاران به‌وسیلهٔ آن داوری خواهند شد. آلتز ربه از این مطلب نشان می‌دهد که غلاف اکنون نور را ملایم می‌کند.

Nedarim 8b:6 נדרים ח' ב'ו'

ופליגא דרב' שמעון בן לקיש, דאמר: אין גיהנם לעולם הבא, אלא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנתיקה, צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה. שנאמר: ״וְנִרְחַח לָכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שָׁמַיְ וְגו'״. ולא עוד, אלא שמתעדין בה, שנאמר: ״וְיִצְאָתֶם וּפְשָׁתֶם כְּעָגְלֵי מִרְבָּק״.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Avodah Zarah 3b:3 עבודה זרה ג' ב:ג'

איכא דמתני להא דרב' יצחק אהא, דתנא: רבי יוסי אומר: לעתיד לבא באין אומות העולם ומתגייזין. ומי מקבלינו מינייהו? ונתנא: אין מקבלין גרים לימות המשיח, פוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Zohar III, 17a זח"ג יז, א

یادداشت کھوت

גדרים ח, ב. ע"ז ג, ב. ב"ר ו, י. זח"ג יז, א. תניא ח"ב פ"ד. וראה הביאור באוה"ת ויקהל ע' ב'קעד.

22 מוציא חמה מנתקה

یادداشت Kehot این بخش از **זهر** را در شمار منابع قولی دربارهٔ خورشید و غلافش در زمان آینده می‌آورد.

Zohar, Vayikra 40:278–41:285 ספר הזהר, ויקרא מ':ער"ח-מ"א:רפ"ה

بند 4

23 שבכל בוקר דאברהם בח'י' חסד מתעורר בעולם

دربارهٔ ابراهیم به‌عنوان مهر جهان: بند ییترو (יתרו) توضیح می‌دهد که ابراهیم مهر عالم صدور (**אצילות**, Atzilus) است، حال آن‌که موسی (**משה**) نور الهی را بیش از آن به پایین کشاند، به عوالم فرودین عالم آفرینش (**ברیاה**, Beriah)، عالم صورت‌بخشی (**יצירה**, Yetzirah) و عالم عمل (**עשיה**, Asiyah).

یادداشت کھوت

בענין אברהם הוא חסד עולם, ראה לקמן סט, א. פב, א ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' דש ואילך. מאמרי אדה"א שמות ח"ב ע' שלח ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' קצט. תרל"ט ע' א.

24 וישכם אברהם בבוקר

«و ابراهيم (أبرهه) بامدادان برخاست» (همین عبارت در آغاز پیدایش 19:27 و 21:14 نیز آمده است). این آیه ابراهیم را که مظهر مهر (**חסد**, Chesed) است، با بامداد پیوند می‌دهد.

Genesis 22:3 براسیت כ"ב:ג'

וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמורוֹ וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נַעֲרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְקָע עֲצֵי עֵלֶּה וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לוֹ הָאֱלֹקִים:

And Abraham rose early in the morning, and saddled his ass, and took two of his young men with him, and Isaac his son; and he cleaved the wood for the burnt-offering, and rose up, and went unto the place of which G-d had told him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

25 וכדאיתא בזוה"ק

یادداشت Kehot این فراز از **زهر** (**זهر**) را منبعی برای این مطلب می‌آورد که صفت مهر ابراهیم هر بامداد در جهان برانگیخته می‌شود.

Zohar I, 203a זח"א רג, א

یادداشت کھوت

ראה זח"א רג, א.

26 שו"ה הנ"ל — דרך צמצום

در قرائتی بدیل، نسخهٔ خطی به‌جای زنده نگاه داشتن پوسته‌ها از انقباض «برای زنده نگاه داشتن ملت‌ها به همان اندازه‌ای که برای اسرائیل لازم‌اند، یا

به سبب فرمان برداری از پادشاهی‌ها، چنان‌که معلوم است «سخن می‌گویند؛
وگرنه نیروی حیاتشان بی‌حد و مرز می‌بود.

יבדאשט קהות

בבוכ 2056: דרך צמצם להחיות האומות כפי שצריכים בשביל ישראל או
מפני שעבוד מלכויות כנודע הי' החיות בלי גבול: ולא היו יכולים.

27 שו"ה ורשעים — נדונים בה . . וישכם

در نسخه خطی، میان بندها چنین افزوده شده است: «همین‌طور است در
مورد این نام‌ها: نام چهارحرفی (ח, Havayah) همان مهر است، و نام
אלקים (אלקים, Elokim) سیر و انقباضی برای مهر و نور اوست، تا جهان
تاپ آن را داشته باشد. و معلوم است که هر بامداد صفت ابراهیم، مرتبه
مهر، برانگیخته می‌شود؛ چنان‌که نوشته شده است: «و او بامدادان
برخاست.»»

יבדאשט קהות

בבוכ 2056 נוסף: כך הוא בשמות אלו, הוי"ה הוא חסד, אלקים הוא מגן
וצמצום חסדו ואורו בכדי שיהי' העולם יכול לסובלו: והנה נודע שבכל בוקר
נתעורר מדת אברהם בחי' חסד כמ"ש: וישכם.

درباره این نسخه

.the notes و our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Vocalized Edition (CC-BY-NC); Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/lech-lecha/2

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی بیتسخاک